

Ἡ ΔΙΑΠΛΑΣΙΣ ΤΩΝ ΠΑΙΔΩΝ

ΒΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΔΙΑ ΠΑΙΔΙΑ ΕΦΗΒΟΥΣ ΚΑΙ ΝΕΑΝΙΔΑΣ

Συνιστάμενον ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας ὡς κατ' ἐξοχὴν παιδικὸν περιοδικὸν σύγγραμμα, ἀληθεὶς προσαχθὲν εἰς τὴν χώραν ὑπηρεσίᾳ, καὶ ὑπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως ὡς ἀνάγνωσμα ἄριστον καὶ χρησιμώτατον εἰς τοὺς παῖδας.

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΠΡΟΤΗΛΩΤΕΑ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ: Ἐτησίᾳ δραχμᾶς 100. Ἐξέμνηνος δραχ. 55. Τρίμηνος δραχ. 30.

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ: Αἰτήσιον γράσει διατηρ. 50. — Ἀμερικτικῆς δολλάρια 4. — Ἀγγλικῆς καὶ ἕλιον ἐν γένει τῶν ἄλλων Κρατῶν ἀλλήσια 10.

Ἐξέμνημοι καὶ Τρίμημοι ἀναλόγως.

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΚΑΤΑ ΣΑΒΒΑΤΟΝ

ΙΔΡΥΘΗ ΤΩ 1878

ΙΔΡΥΤΗΣ - ΕΚΔΟΤΗΣ - ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΝΙΚΟΛΑΟΣ Π. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

Ο ΤΟΜΟΣ ΤΗΣ ΔΙΑΠΛΑΣΕΩΣ

Ἀρχίζει τὴν 1ην Δεκεμβρίου, ἀλλ' αἱ συνδρομαὶ ἀρχίζουν τὴν 1ην οἰουθήποτε μηνός.

ΓΡΑΦΕΙΟΝ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

Ὁδὸς Ἐρμούδου ἀριθ. 42, παρὰ τὸ Βαρβάκειον.

Περίοδος Β'. — Τόμος 37ος

Ἐν Ἀθήναις, 21 Δεκεμβρίου 1929

Ἔτος 52ον. — Ἀριθ. 3

ΚΑΛΑ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ

ΤΟ ΘΑΥΜΑ

ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΙΑΤΙΚΟ ΔΙΗΓΗΜΑ

Ἦταν καὶ τότε μιὰ νύχτα Χριστουγεννιάτικη: ἡ λαγκαδιά, κουκουλωμένη ἀπὸ χιόνι κάτω ἀπὸ ἕναν οὐρανὸ μ' ἄστρα σπιθοβόλια μαύρα τὰ δέντρα, — ὁ ἀέρας τὰ στριφογύριζε, — καὶ διπλομανταλωμένα τὰ σπίτια· τὸ φῶς χυνόταν ἀφθονο ἀπὸ τὰ παράθυρα.

Στὸ δρᾶμα, ἕνας μικρὸς καπνοδοχοκαθαριστὴς, μὲ τὴν κόψα στὴ ράχη, προχωροῦσε μὲ μεγάλα βήματα. Τὰ χιόνι, σκληρὸ πιά, ἐτριξε κάτω ἀπ' τὴς σόλλες του. Δὲν περπατοῦσε· ἐτρεχε σχεδόν. Κι' ἦταν τόσο ἀλαφρὸ τὸ βᾶδισμα του, ποῦ θὰ πίστευε κανεὶς πῶς εἶχε φτερά.

Τραβοῦσε ἴσια γιὰ τὸ χωριὸ ποῦ, ἀπὸ μακριά, τὰ φῶτα τοῦ φαινόταν σὰ γὰ τὸν καλοῦνε πρόσχα. Ἀλλὰ πόσο τὸν γελοῦσαν! Σ' ἐκείνο τὸν τόπο οἱ ἄνθρωποι δὲν ἦταν παρὰ φυλάργουσι καὶ σκληροὶ, καὶ γι' αὐτὸ ἴσα-ἴσα εἶχαν βγάλει καὶ τὸ χωριὸ τοὺς Σκληροχώρι. Φαίνεται ὅμως πῶς ὁ μικρὸς καπνοδοχοκαθαριστὴς δὲν εἶχε ἰδέα γιὰ ὅλ' αὐτά.

Ἄμα πλησίασε τὸ πρῶτο σπίτι, μιὰ ὄραια ἔπαυλη, σταμάτησε καὶ σήκωσε τὸ χέρι γιὰ νὰ πιᾶσῃ τὸ χτυπητήρι. — Ἦταν πῆδηξε ἕνα σκυλλὶ ἀπὸ τὸ σκοτάδι καὶ χύμιζε πάνω του σὰ λυσσασμένο. Γάγγωσε τὰ πόδια του στὸ χιόνι, τὰ μάτια του πετοῦσαν σπίθες, κι' ἦταν σὰ νὰ τοῦ λέει, καθὼς γαύγιζε δαιμονισμένα:

— Μακριὰ ἀπὸ δῶ! Ἀλάργα! Ἀλάργα!

— ὦ! μουρμούρισε ὁ καπνοδοχοκαθαριστὴς. Νὰ ἕνας σκύλος, ποῦ δὲν εἶναι καθόλου φιλόξενο!

Κι' ἐψώνοντες, δυὸ δάχτυλα τοῦ δεξιοῦ του χερσιοῦ:

— Φρόνιμα!.. εἶπε ἤρεμα.

Στὴ στιγμὴ τὸ ζῶο μουγγάθηκε, σωρίσθηκε στὰ πόδια του καὶ βάλθηκε νὰ τοῦ τὰ γλύψη, χτυπώντας τὴν οὐρά του.

ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ, εἰκόνα τοῦ παλίου ζωγράφου βομενικο Ghirlandajo ἀπὸ τὴ Φλωρεντία.

Ἡ πόρτα τοῦ σπιτιοῦ ἀνοίξε ἀπότομα. Ἀντήχησε μιὰ φωνὴ πιὸ τραχειὰ κι' ἀπὸ τὸ γαύγισμα τοῦ σκύλου.

— Ποὺς εἶν' αὐτοῦ;..

Κι' ἕνας πελώριος ἀντρας φάνηκε στὸ κατώφλι. Ἀπ' τὴν ἀνοιγμένη πόρτα, ἔβλεπε κανεὶς μιὰ καλὴ φωτιά. Μιὰ ζεστὴ ἀχνα ἐρχόταν ἀπ' τὴ γαλοπούλα

και τα λουκάνικα που φήγανε κει μέσα.
 — Ένας μικρός καπνοδοχοκαθαριστής, που κρυώνει και παινάει. Δόστε του μια θέση κοντά στη φωτιά κι' ένα κομμάτι μαύρο ψωμί, κι' αυτός θα σάς καθαρίσει τις καμινάδες.

— Στο διάβολο! βλαστήμησε ο άρχοντοχωριάτης, ξανακλείνοντας την πόρτα. Άντε να ζητιανέψης άλλοι οι καμινάδες μας δεν έχουν ανάγκη από ζύσιμο!

Ο καπνοδοχοκαθαριστής φορτώθηκε την κόφα του και κίνησε για το δεύτερο σπίτι. Αυτό ήταν της μπακάλισσας. Τό μαγαζάκι της ήταν κλειστό, άκουγε όμως κανείς γέλια και φωνές από το πλαϊνό δωμάτιο, που ήταν και φωτισμένο. Όταν χτύπησε, έγινε ήσυχία έπειτα μια μεσόκοπη, φιλόλογη και κίτρινη σαν άλειματοκέρι, πέρασε το μούτρο της από το παραθυράκι της πόρτας.

— Τι δρίζεις;
 — Είμαι ένας μικρός καπνοδοχοκαθαριστής, που κρυώνει και παινάει. Τραβήχτηκε γρήγορα γρήγορα μέσα, για να μην προφτάση να δει πάνω στο τραπέζι μια τούρτα, που της είχαν μπηξει δλόγυρα αναμένα κεριά, και το βρόντησε την πόρτα κατάμουτρα.

Ο καπνοδοχοκαθαριστής ξαναφορτώθηκε την κόφα κι' εξακολούθησε το δρόμο του. Πήγε από σπίτι σε σπίτι και χτύπησε σ' όλες τις πόρτες, μ' από παντού τον έδιωξαν. Και μόλις του κλεισάνε κατά πρόσωπο και την τελευταία πόρτα, με μια νέα βλαστήμια, γύρισε προς το χωριό κουνώντας το κεφάλι.

— Σκληροχώρι! είπε δυναμώνοντας τη φωνή του, σ' έδακίμασα! είσαι ένα χωριό έλεεινό!

Και σήκωσε το χέρι σφίγγοντας τη γροθιά του, σά για να το καταραστή, όταν ένιωσε ότι κάποιος τον τραβούσε απ' το μανίκι. Γύρισε κι' είδε μια μικρούλα δλόξανθη και χλωμή, που έστεκε μπροστά του, και μ' έναν τόνο διασταχτικό ψιθύρισε:

— Κύριε καπνοδοχοκαθαριστή... Άν κατάλαβα καλά, ζητάτε να μείνετε κάπου, αλλά κανείς δε σάς δέχεται. Θέλετε νάρθετε στο σπίτι μας; Ούτε ώραίο είναι, ούτε μεγάλο. Θα κοιμηθήτε όμως προφυλαγμένος απ' τον άερα, και κάτι θα βρεθή να τυμπήσετε.

Ο καπνοδοχοκαθαριστής χαμογέλασε και φάνηκε τόσο ώριος, μ' όλη την καπνιά που σκέπαζε το πρόσωπό του, που η μικρούλα σάστισε και διέν ταλμούσε να μιλήση.

— Οι κακοί, απόψε, θα φάνε μαύρο ψωμί, μουρμούρισε σά να κουβέντιαζε με τον εαυτό του. Μά οι καλοί θα φάνε άσπρο!

Και κοιτάζοντας τη κατάματα, είπε με μια φωνή γλυκειά σαν φαλμωδία:

— Πάμε λοιπόν στο σπίτι σου... Έπιασε το χεράκι της και τον πήγε σέ μια καλυβίτσα, που δεν είχε παρά ένα παράθυρο μ' ήταν τόσο σκοτεινή, που μπορούσε να περάση κανείς από μπροστά της όχι μιά, μ' δέκα φορές, χωρίς να τη διακρίνη.

— Μητέρα... είπε χαρούμενη άμα μπήκαν. Ο κύριος από δω επιθυμεί να κάτση μαζί μας.

Μια γυναίκα, που ήταν κουλουριασμένη μπρός σέ μιάν άδύνατη φωτιά, γύρισε να δει το πρόσωπό της ήταν χλωμό σαν της κόρης της, με τα μάγουλα ρουφηγμένα, μ' ήταν γλυκά.

— Άν ήμουνα πλούσια, μικρέ μου, άρχισε, θα σου δώνα ζαχαρωτά και γλυκό κρασί, και θα σ' έβαζα να πλαγιάσης σέ στρώμα πουπουλένιο. Τι κρίμα όμως! Δεν έχω να σου προσφέρω παρά ένα ξεροκόμματο, λίγο λαρδί τσαγκό κι' ένα στρώμα άχυρένιο... Άλλά σου τα προσφέρω με καλή καρδιά. Κάθησε δω-δω στή φωτιά, ξεκουράσου και φάε.

— Όχι, πρέπει να κάνω κι' εγώ το χρέος μου. Θέλω να καθαρίσω την καμινάδα σας. Έχετε, βλέπω, μια φωτιά... που δε ζεσταίνει και πολύ.

— Άν είχα μεγάλη κούτσουρα, θα ζεσταίνε περισσότερο, — του άποκρίθηκε μ' ένα θλιμμένο χαμόγελο. Η φωτιά μας είναι φτωχιά, σαν κι' έμάς.

— Άφίστε με να δοκιμάσω... Και χάθηκε ξαφνικά απ' την καμινάδα.

Στάναμεταξύ, η γαλοπούλα είχε φηβει για καλά στο άρχοντοσπίτι. Την έβαλαν σέ το τραπέζι λοιπόν κι' ο άρχοντοχωριάτης έπιασε τó μαχαίρι για να την κόψη. Τέν έσταμάτισε όμως κάτι μαύρο, που έπεσε σέ χέρι του.

— Μπά, μπά! έκανε μ' άπορία. Ποβ βρέθηκε αυτή η μύγα, τέτοια εποχή;

— Άλλά να που έπεφτε κι' άλλη, κι' άλλη άκόμα... Καλέ, σύννεφο δλόκληρο γλυστορούσε απ' την καμινάδα!

— Είναι καπνιά! Φώναξε η γυναίκα του.

Τό ψωμί ήταν δλόμυρο τώρα κι' η γαλοπούλα έλεεινή. Έπειτ' από λίγο, τó σύννεφο έγινε τόσο πυκνό, που όλοι κόταζαν πώς να βγούν έξω, γιατί κόντευαν να πνιγούν.

— Τουλάχιστο να βρισκόταν ακόμα εδώ αυτό τó βρωμέπαιδο! Έκανε τρίζοντας τά δόντια ο άρχοντοχωριάτης.

Και καθώς χειρονομούσε έξω, σκόντησε τή μεσόκοπη μπακάλισσα, κι' εκείνη έβηξε κι' έφτυσε, ενώ τά παιδιά της έσκουζαν από πίσω: αυτή τή στιγμή, άν δεν την χαλοβσε η καπνιά, θα τρώγανε την τούρτα και θάγλυφαν και τά δάχτυλά τους!

Οι χωρικοί μαζεύονταν απ' όλες τις

μεριές, ζητώντας τόν καπνοδοχοκαθαριστή.

— Τόν είδα ποδύμπαινε σέ το σπίτι της χήρας, είπε κάποιος.

Όλοι τότε τρέξαν στήν καλύβα της καθένας ήθελε να φτάση πρώτος. Με φωνές και σπρωξιματα, διαπλατώσανε την πόρτα, κι' αυτό που είδαν, τούς έκανε να μείνουν άλοιοι. Ο καπνοδοχοκαθαριστής δε φαινόταν πουθενά. Και κει έπεφταν καπνιές. Άλλά καθώς κρεμόνταν απ' τούς τοίχους, ύφαιναν ένα χρυσό παραπέτασμα, κι' όσες έπεφταν σέ πάτωμα, έλυωναν και σέ λίγο έλαμπε όλο, σά νάταν φρεσκοθερνωμένο. Μια τολύπα τεράστια έπεσε στριφογυρίζοντας: κι' είδαν να στήνε'αι, στή θέση ποδύμπαινε, ένα τραπέζι, φορτωμένο από λογής-λογής διαλεκτά φαγώσιμα.

Έπειτα, κάτι άλλες έπεφταν στήν ποδιά της μικρούλας και γινόνταν μπομπόνια και παιχνίδια τόσο ώραία, που δε μπορούσε παρά να πέφτουν απ' τόν ουρανό. Στήν ποδιά της μητέρας σχηματίζανε έναν καταρράχτη από χρυσά νομίσματα. Τέλος, χοντρά κούτσουρα στοιβάχτηκαν τ'ένα πάνω σ' άλλο τζάκι, και ρίχνανε ένα φως τόσο ζωτικό σ' ό' αυτά τά ώραία πράγματα, που όσοι βρισκόταν μπροστά, αισθάνθηκαν μια συγκίνηση πολύ δυνατή. Και γονάτισαν μαγεμένοι:

— Ως θαυμαστά τά έργα σου, Κύριε! Τότε άκουσαν μ' αφονή, (τάχα νάρχονταν απ' τόν ουρανό, η έβγαινε απ' την καμινάδα;) που έλεγε:

— Άνθρωποι, που ζήτε σέ Σκληροχώρι: μ'ν ξεχνάτε τó μάθημα που σάς δόθηκε αυτή τή νύχτα τών θαυμάτων.

Και καθώς έσήμαιναν μεσάνυχτα, οι χωρικοί σηκώσανε τά μάτια σέ τόν ουρανό κι' είδαν έναν άγγελο, με μια κόφα στή ράχη, ξέχειλη από παιχνίδια, που όλο ανέβαινε σ' άστρα, ώσπου χάθηκε.

Έτσι οι Σκληροχωρίτες είδαν τó μικρό Χριστό.

Τό μάθημα δεν πήγε χαμένο. Τόνομα Σκληροχώρι δεν ταίριαζε πιά σέ το χωριό τους. Κάθε χρονιά, όταν ξανάρχεται η νύχτα τών Χριστουγέννων, σ' όλα τά σπίτια φυλάνε για τούς φτωχούς την καλύτερη μερίδα του δείπνου, — τή μερίδα του καπνοδοχοκαθαριστή, όπως τή λένε, — για να θυμόνται τή θεία επίσκεψη. (Απ' τó Γαλλικό) Π. Κ. ΛΕΥΚ.

ΑΡΧΑΙΟ ΠΝΕΥΜΑ

Άρχαιο πνεύμα, άθάνατο έννοιόσα την πνοή σου, Μιά έστέρη που ξεχάστηκε μπροστά σέ τόν Παρθενόνα, Κι' έκανε η σκέψη μου φτερά και πέταξε μαζί σου Στή δόξα τήν Έλληνική και σέ τόν «χρυσόν αιώνα».

ΓΙΑΝΝΗΣ Α. ΚΑΡΑΠΙΝΑΚΗΣ

ΤΑ ΚΟΜΙΚΟΤΡΑΓΙΚΑ ΤΗΣ ΖΩΗΣ
ΣΤΕΝΟΧΩΡΙΕΣ

Ο κύρ-Χρήστος είναι ο πρώτος νοικοκύρης τού χωριού. Έχει — όπως λένε — δέκα εκατομμύρια περιουσία. Έχει σέ τον κάμπο άπεράντα χωράφια, που κάνουν σιτάρι, κριθάρι, καλαμπόκι, όσπρια. Έχει στίς πλαγιές ληοστάσια δλόκληρα, που γεμίζει μεγάλα ντεπόζιτα με λάδι. Έχει σέ τó βουνό κοπάδια πρόβατα και γίδια. Έχει μετρητά. Έχει, έχει και τί δεν έχει!

Και μ'ν νομίζετε ότι είναι περήφανος ο κύρ-Χρήστος; Όχι. Δουλεύει και ντύνεται σαν τούς άλλους χωριανούς του, και καλά κάνει. Τό ξέρει πολύ καλά ότι όσο περισσότερο δουλεύει κι' όσο λιγώτερα ξεθεύει, τόσο πλουσιώτερος γίνεται.

Κι' η κυρά-Χρήστονα τó ίδιο. Μόνη της μαγειρεύει, μόνη της ζυμώνει, μόνη της σκουπίζει, μόνη της πλένει, μόνη της ταΐζει τις κότες, μόνη της καλλιεργεί τόν κήπο. Φορεί τά χωριάτικα ρούχα. Ούτε λουστρίνια παπούτσια, ούτε μεταξωτές κάλτσες, ούτε καπέλλα, ούτε κρέμες σέ πρόσωπο. Μόνη της γνέθει τά μαλλιά από τά πρόβατά τους, μόνη της ύφαινει τά ρούχα της και τά στρωσίδια τού σπιτιού. Ο άργαλειός πάντα είναι στήμένος σέ το σπίτι της, πάντα άκούγεται ο ρυθμικός χτύπος που κάνει τó ξυλάχτινό της.

Μά τά βάζανα κι' οι στενοχώριτες, ότι κι' άν κάμουν οι άνθρωποι, δεν λείπουν από τόν κόσμο.

Είχε κι' ο κύρ-Χρήστος μεγάλα βάζανα και βαρείες στενοχώριες.

Είχε ο δυστυχισμένος τρακόσιες βαρέλες λάδι πεσινό άπούλητο. Τούδιναν τή άνοιξη χίλιες πεντακόσιες δραχμές τή βαρέλα και δέν τ'όδινε, με τήν έλπίδα να πάη άκριβότερα. Και τώρα ξεπασε στίς έφτακόσιες πενήντα. Ζημιώνεται δηλαδή ο κύρ-Χρήστος διακόσιες εικοσιπέντε χιλιάδες δραχμές! Δεν είναι μικρό πράγμα.

Θά πής ότι τó λάδι είναι δικό του, από τις έλιές του. — άδιάφορο. Άν τó πουλούσε τήν άνοιξη, θά έπαιρνε τετρακόσιες πενήντα χιλιάδες δραχμές και τώρα τού έβινουν τις μισές. Ζημία δέν είν' αυτό!

Αυτή είναι η μεγάλη στενοχώρια τού κύρ-Χρήστου. Αυτή τού τάραιε τόν ύπνο. Ο αριθμός 225 χιλιάδες τόν χτυπά δλόνα κατακέφαλα. Αυτός ο αριθμός τόν έκανε ιδιότροπο, μίζερο, φυλάργυρο.

Πάει να φωνήση τρεις λίτρες κρέας και γυρίζει σέ το σπίτι του μ' άδειανά χέρια. Τριάντα δραχμές, που θάδινε για τó κρέας, τις κάνει οικονομία κι' έλαττώνει τή ζημία κατά τριάντα δραχμές. Έκαμνα, λένε, πολύ λάδι η' Ιταλία

κι' η' Ισπανία και γι' αυτό ξεπασαν οι τιμές Κομμάτια να γίνουν κι' η' Ιταλία κι' η' Ισπανία!

— Τι χαμπάρια, κύρ Χρήστο; τόν ρωτούνε.

— Άσχημα. Στενοχώριες. Ξέπασαν τά λάδια. Έφτακόσιες πενήντα η' βαρέλα, Διακόσιες εικοσιπέντε χιλιάδες δραχμές ζημία ως τώρα. Και ποιος ξέρει άργότερα. Και τó δυστύχημα είναι ότι κι' έφτος είναι έσοδειά, οι έλληνες φορτωμένες. Άν βγή πέρα ο καρπός, θά κάμη ο κύρ Χρήστος πεντακόσιες βαρέλες λάδι. Και με ποιά τιμή; Ο Θεός ξέρει. Άν δέν ήταν τουλάχιστο έσοδειά,

θ' άκριβαινε τó παλιό λάδι. Θα κέρδιζε από τó ένα μέρος ο κύρ Χρήστος, θά ζημιωνόταν έμως απ' τ' άλλο. Θα ύφωνόταν τó παλιό λάδι, δέν θά έκανε δέμος νέο. Αυτό τó πράγμα βασανίζει πολύ τόν κύρ-Χρήστο: πώς θά είναι δυνατό ν' άκριβαίνη τó παλιό λάδι και να μείνη κι' η' φειτειή έσοδειά του άκέραια.

Και πάντα καταλήγει ο κύρ-Χρήστος σέ μια λύση: Να δώση ο Θεός να καταστραφή όλος ο καρπός σ' όλη τήν Ιταλία, σ' όλη τήν Ισπανία, σ' όλη τήν Ελλάδα — και να σωθή μόν' ο δικός του. Άνθρώπος με δέκα εκατομμύρια περιουσία!

Π. Α. ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΣ

Ο ΒΑΣΙΛΙΑΣ ΤΗΣ ΕΡΗΜΟΥ

[ΑΝΑΓΝΩΣΜΑ ΓΙΑ ΠΟΛΥ ΜΙΚΡΑ ΠΑΙΔΙΑ]

Γ.

Άξαφνα ο μικρός διάδοχος ρωτά:
 — Μαμά! και τά δόντια δέντρου είναι;
 — Δέντρα τά δόντια; και γιατί; κάνει η βασίλισσα.

— Μά κι' αυτά δέν έχουν ρίζες σαν τή χορμαδιά; άπαντά ο μικρός διάδοχος.

— Ω, τί όραίο Παιδικό Πνεύμα! φωνάζει ο βασιλιάς ξεκαρδισμένος από τά γέλια.

Όσοσο τά μαθήματα γίνονται σέ παλάτι ταχτικάτα, κι' ο Άλφόνσος, που είναι πολύ έπιμελής, προσθεύει λαμπρά κι' οι βασιλικοί του γονείς είναι πολύ ευχαριστημένοι.

Γι' αυτό τόν άφίνουν να παίξη, η' παίξουν κι' οι ίδιοι μαζί του ένα σορό παιχνίδια.

Έκτος από τήν κούτσια που είπαμε, παίζουν ακόμα και κυνηγητό, και κρυφτούλι, και τέννυς με πορτοκάλια, και φουτ-μπαλλ μ' ένα μεγάλο καρπούζι.

Άλλά εν' από τά πιο αγαπημένα τους παιχνίδια είναι αυτό που βλέπετε στή ζωγραφιά: Ο μικρός διάδοχος ρίχνει σφαίρες σέ τή σημαία. Οι σφαίρες είναι διάφορα φρούτα από τά δέντρα της έρημου, και τó σημαδι ο ίδιος ο βασιλιάς. που στέκεται μ' άνοιχτό τó στόμα, για να ρίχνη μέσα τις σφαίρες του ο μικρός διάδοχος.

Κάθε φορά λοιπόν που ο μικρός διάδοχος «πετυχαίνει τó σημαδι», ο βασιλιάς Όσκαρ έχει διπλή ευχαρίστηση πρώτο βλέπει πόσο έπιδέξτος είναι ο γιός του, και δεύτερο καταπίνει ένα όραίο φρούτο.

(Άκολουθεί)

Η ΚΥΡΑ-ΜΑΡΘΑ

ΠΑΛΙΑ ΧΡΟΝΙΑ

Ο ΑΗ-ΔΗΜΗΤΡΗΣ Ο ΔΟΥΜΠΑΡΔΙΑΡΗΣ

— Συνέχεια από το προηγ. και τέλος —

Σε λίγο, μια σκιά ζυγώνει στα κανόνια. Πηγαίνονται. Κουβαλεί σφαίρες, τις βάζει στα κανόνια και τις σκουντά με το γεμιστήρι με μεγάλη δύναμη και με λίγο θόρυβο. Γεμίζει και την λουμπάρδα με την πιο μεγάλη μπόμπα, και ξεπλώνεται στα μάρμαρ' άπάνω κουρασμένος.

Μια μεγάλη άστραπή φωτίζει τώρα τον κατώμαυρο ουρανό και δείχνει την άγρια του 'Αχμέτ όψη, ενώ μακριά, στα πρόσδορα, άπάνω απ' το φρούριο του Θρασυούλου, κεραυνός αλύκαίνει το στερέωμα. 'Ο 'Αχμέτ φεύγει σε λίγο κι αυτός. 'Η δουλειά του τέλειωσε.

Είναι μεσίνυχτα. Λίγη ώρα περνά και βροντές τραντάζουν το βράχο. Έρχεται σαν έλαφρός πρόσκοπος ένα ψυχρό άεράκι. Αρχίζουν ύστερα να πέφτουν χοντρές ψιχάλες.

Κοντεύει γά ξημερώση, αλλά το σκοτάδι είναι ακόμα βαθύ.

'Ο φόβος κάνει τους ανθρώπους και βαστούν το λόγο τους. Για τούτο κι' ό κακότυχος ό ζωτάρης—έχοντας πάντα δίπλα του κι' έναν άνθρωπο του Κάστρου άρματωμένο σαν άστακό—έκαμε ό,τι τοδ είπε ό 'Αγός. 'Ο φρόνιμος Μητροπολίτης όμως, ό 'Ανθιμος, άφου άκουσε και τη γνώμη των Δημογερόντων, άκόμα και του βάρδοδα, ηύρε ένα μεσσία, νό δρόμο: να μη γίνη δηλαδή μονοκλήσια, αλλά να λειτουργήσουν μόνο οι 'Αη Δημήτρηδες: ό Κατηφόρης, ό Νέος, ό Τζιρίτης και το Παρακλήσι.

Θαμποφέγγει. Με όλη την κακοκαιρία, κάμποσοι φαίνονται κατά τον άνήφορο, που πήγαίνουν να πρόσυνησουν. Αρχίζουν να ξεχωρίζουν τα κόκκινα σκουφώματα των εργατικών και κάπου-κάπου κανένα σκιάδι άρχόντου.

Δέν είναι όμως οι πανηγυριώτες τούτοι, όσους τούδ ήθέλε ό Γιουσούφ.

'Η λειτουργία άρχισε. 'Η βροχή τώρα πέφτει με τού τουλούμι.

— Μας τά χάλασ' ή βροχή! ουρλιάζει ό 'Αγός μέσ' στην κρεβατοκάμαρά του, και στριφογυρίζει σα λιοντάρι στην κλούδα του.

Οι βροντές είναι άδικαιες τώρα. 'Η μικρή Φατιμέ μαζεύτηκε σαν κουβαράκι σε μια γωνίτσα του κρεβατιού της.

— Μπαμπά, μη φύγης... φοβάμαι! Κι' άπλώνει με παράκληση τά χέρια.

'Ο 'Αγός έτοιμάζεται να φύγη. 'Η κόρη του τόν άγκαλιάζει: αυτός την σκουντά και πετιέται έξω. Φίγγει μια γούνα άνω του, περνά βιαστικός από τάλλο δωμάτιο που είναι ή μάνα του, χωρίς να τής πεί λέξη, κι' άνεβαίνει

σ' ένα φεγγίτη που βλέπει κατά τά κανόνια.

Τό χαλάζει τόν χτυπά στο πρόσωπο. 'Ο άνεμος τόν δαμονίζει. Είναι να σκάση.

— Την πάθαμε 'Αγά!... τού φωνάζει άπό κάτω ό 'Αχμέτ. 'Ο καιρός: θά σηκώση και μάς και τά κανόνια μας... Δίγοι ραγιάδες πέρασαν. 'Ο κάμπος είναι έρημος... Μόλις που κά που φαίνεται κι' άπό κανένας. Νά, άλλοι δυο-τρεις ακόμα πηγαίνουν... Τι κάνει αυτός εκεί;... 'Α!... κουνάει ένα κόκκινο πανί!

— 'Αχ!... βογγάει ό 'Αγός. 'Ο παπάς βιάζεται: θά φέλην τού τροπάρι του 'Αγίου, γι' αυτό ό ζωτάρης κουνάει τού κόκκινο π νι καθώς τόν πρόσταζε. Σε λίγο θά τελειώση κι' ή λειτουργία!... Γρήγορα λοιπόν, 'Αχμέτ. Πύρισε όλα τά κανόνια κατά την έκκλησία άπάνω, και φωτιά! Πέτρα στην πέτρα να μη μένη! να μη φανή πιά ούτε ή θέση που ήταν ή έκκλησία. Σε θέλω, τοπότημπαση, σε θέλω... φωτιά!...

Σά δαιμονισμένος, ό 'Αχμέτ τριγυρίζει στα κανόνια, τά κουνεί: δεξιά και ζερβά, σκύβει, σηκώνεται, ξανασκύβει, ξανασηκώνεται, ως που τά βάζει στο σημάδι.

Φοβερή μπόρα έπιασε τώρα. 'Ο 'Αχμέτ ζυγώνει άγαμμένο τού άλειμματοκέρι πρώτα στην λουμπάρδα...

Την ίδια στιγμή όμως, πάνω απ' τού κεφάλι του, χύνεται απ' τόν ουρανό φωτιά. Κρότος φουερός και ζερός, κρότος άγριος. 'Ολη ή 'Ακρόπολη σείεται... Κεραυνός πέφτει στα Προπόλεια, άπάνω στη μπτρουτοτήχη... Καταστροφή και θάνατος! 'Αν είναι ό 'Αχμέτ καλός σημαδιάρης, καλύτερος είναι ό ουρανός.

'Η καταστροφή είναι φοβερή.

... 'Ηταν μια φορά κάποιος φρούραρχος Γιουσούφ. Είχε μάνα, είχε τέσσερις γυναίκες, είχε δυό γιούς... όποτε κομμάτι δέ βρέθηκε απ' αυτούς, — είχε και μια κόρη, τη μικρή Φατιμέ' γι' αυτή μόνο λένε πως γλύτωσε.

'Ηταν μια φορά ένας τοπότημπασης 'Αχμέτ. Χάθηκε κι' αυτός και μόνο κατά τόν 'Αη-Δημήτρη βρέθηκε τού δεξί του χέρι, που κρατούσε άκόμα τού άλειμματοκέρι που θάβαζε τη φωτιά.

Τά κανόνια σκορπίστηκαν, ή λουμπάρδα έγινε χάλι.

Πέτρες και χώμα και κορμιά Τούρκικα έγιναν ένα, έτσι που «τά σιχάθηκαν να τά φάνε κι' αυτά τά σκυλιά και τά κοράκια».

Οι Κιστριώτες, κατατρομαγμένοι, μαζεύονται στον τόπο τής καταστροφής. Οι Χριστιανοί σταυροκοπιούνται, πετάγονται όλοι έξω απ' τού έκκλησάκι τ' 'Αη-Δημήτρη, και μόν' ό παπάς μένει να τελειώση τη λειτουργία.

'Η βροχή ύστερ' απ' την καταστρο-

φή έπαψε. 'Ο ουρανός καθάρισε. Σά να μ'ην έγινε τίποτις!... Τό θαύμα και ποιός δέν τέρμαθε!

'Ο 'Αη Δημήτρησ πήρε με τού δικίο του τού παρανόμι που τούπρεπε, κι' έλαμε τά τώρα λέγεται Δουμπαρδιάρης, δηλαδή Βομβαρδιστής.

Δυστυχισμένα όμως Προπόλεια!... (Διασκευασμένο για τή 'Διάπλασι.)

ΑΗΜ. ΓΡ. ΚΑΜΠΥΡΟΓΛΟΥΣ

ΣΤΟ ΔΑΣΟΣ

Κάτασπρος ό κόσμος άπό τού χιόνι. Μακριά, πολύ μακριά, φαίνονται: τά σπίατα φωτισμένα, ζεστά. Τά τραπέζια είναι στρωμένα, ή σούπα άχνίζει. Φαίνεται ή πόλη, με τούδ πολυσύχνατους δρόμους, τά φαντασμαγορικά φώτα.

'Εδώ είναι τού μυστήριο τού δάσους.

'Ο κακός πατέρας τού Κοντορεθιθούλη, τόν έστειλε—τόν παλιό καιρό—να μαζέψη ξύλα για να χαθή. 'Ετσι και τώρα είναι στον Πετράχη.

— Πήγαυνε γρήγορα στο δάσος να μαζέψης ξερόκλαδα...

Κι' ό μικρός έφυγε με σφιγμένη καρδιά. Τό χιόνι άρχισε να πέφτη. Μά φοβήθηκε να μ'ην τόν μαλώσουν αν γύριζε άμέσως. Κι' εξακολούθησε να προχωρεί μαζεύοντας κάπου-κάπου κανένα φρούγανο. Κρύώνει πολύ, τά χέρια του είναι κατακόκκινα, κι' όμως προχωρεί πάντα σκυφτός, τρέμοντας άπό κρύο και φόβο, σαν ξερό φύλλο που θέλει να γλυτώση τού χειμωνιάτικο βοριά.

'Επιτέλους, τού πανέρι του γέμισε. Μά πλάκωσε και τού σκοτάδι βαθύ. Και τού φεγγάρι, αντί να τού διαλύση, μεγαλώνει πύτερο τη φρίκη τής χειμωνιάτικης νύχτας. Θέλει να πάη στο σπίτι τού γεμάτο πανέρι του, μά δέ μπορεί να ξαναβρεί τού δρόμο. Θά τού καταφέρνε αν είχε σκορπίσει στο δρόμο κομματάκια φωμιού, όπως έκαμε ό Κοντορεθιθούλης. Μά ό πατέρας τού Πετράχη είναι φτωχός και τού ψωμί κοστίζει τόσο πολύ.

'Ισως γι' αυτό τόν έστειλαν οι γονείς του να χαθή. Δέ θυμώνει βέβαια μαζί τους. 'Ισα, 'Ισα, σκέπτεται πως έκαμαν πολύ καλά να στείλουν αυτόν, που είναι μεγάλος πιά—έφτά χρονών—και δυνατός. Δέ μπορούσαν να στείλουν την 'Ανέντα που όλο βήχει, ούτε τού Γεώργιο και τη Μαρούλα, ούτε τά δίδυμα που είναι άκόμα στην κούνια. 'Ενα παραπάνω μάναχα έχει: που δέν τού τού είπαν καθαρά και δέ μπόρεσε να τούδ άποκαφετήση και να πάη μόνος του στο δάσος, να ζήση μόνος του σαν άντρας...

'Αχ! αν ήτανε πλούσιοι! Στα πλουσιόσπιτα οι μαμμάδες είναι εύθυμες και χαρούμενες, ενώ ή δικιά του ήτανε τόσο θλιμμένη! 'Εχουν όμορφα, μεταξωτά φορέματα. 'Αγόρια και κορίτσια είναι ντυμένα με βελούδα και νταντέλες. 'Οταν

κρυώνουν, άνάβουν τή σόμπα και κάθονται στο καλοσυγυρισμένο σαλόνι, τρώνε καραμέλες και ώραία γλυκίσματα. 'Εχουν χαλιά και θαυμάσια έπιπλα, ενώ στο σπίτι τους δέν είχαν παρά μερικές κάσες που χρησιμεύουν τή νύχτα για κρεβάτια... Κι' όμως πως τού λαχταρά αυτή τή στιγμή τού φτωχικό τους σπιτάκι! Προσπαθεί να ξαναφέρει μπροστά του τις αγαπημένες μορφές τού πατέρα του και τής μαμμάς του, τά όχρα πρόσωπα τών άδελφών του. Μά μπροστά του δέ βλέπει παρά φαντάσματα και σκιές. Κλείνει τά μάτια. Δέ νιώθει πιά ούτε τού κρύο, ούτε τού χιόνι. Κοιμάται βαθιά και δέν κατορθώνει να τόν ξυπνήση ή λάμψη ενός φαναριού, πού πέφτει στο πρόσωπό του. Δυό χέρια τόν άρπάζουν και τόν φέρνουν μακριά, στο χωριό, που τά φώτα του μεγαλώνουν όλοένα... Κοιμάται πάντα...

Μια δόκνηση ώρα ήταν άκίνητος, όχρος, χωρίς ζωή. Μά τού κορμάκι τώρα άρχίζει να ζεσταίνεται. Μισανόγει: τά μάτια, τού φαίνεται πως βλέπει άκόμα όνειρο... Είναι σκεπασμένος με μια χοντρή μάλλινη κάπα. 'Η μητέρα του τόν κοιτάει με αγωνία... Πόσος πόνος και τρυφερότητα στα μάτια τής... Δέν τή θυμάται ποτέ έτσι... 'Η στοργή τής δέν ξεχειλίζει συνήθως παρά για τά μικρά που έρχονται στον κόσμο. Κι' ό πατέρας του... 'Η αγωνία τόν πνίγει και μια ρυτίδα καινούρια τού χαράζει τού μέτωπο. Μήπως θυμωσε πού τόν ξαναείδε;

— Μή με μαλώσετε, ψιθυρίζει... Δέν ήθελα να ξαναρθώ... Είχατε δικίο που έστειλάτε μένα να χαθώ. Είμαι πιά μεγάλος και δυνατός...

Καταλαβαίνουν τώρα την τραγωδία που παρουσίασε ή φαντασία τού παιδιού. Με λόγια τρυφερά τόν ήσυχάζουν.

— Μή φοβάσαι, Πετράχη μου, έξηγητέ ό πατέρας. Βρήκα τώρα μια καλή δουλειά.

— Δέ θάμαστε πιά φτωχοί; — Τίποτα δέ θά μάς λείψη. Και συ θά με βοηθάς στη δουλειά μου.

'Η μορφή τού παιδιού φωτίζεται.

— 'Αλήθεια, μπαμπά; Μά χρειάζεσαι και μένα; Δέ με στείλατε λοιπόν στο δάσος επίτηδες για να χαθώ, σαν τόν Κοντορεθιθούλη;

— Πώς μπόρεσες να σκεφθής τέτοιον πράγμα, κουτόπαιδο!

Τόν φιλούν, τόν άγκαλιάζουν. Ξαναβλέπει πάλι μπροστά του τά φριχτά φαντάσματα τού δάσους. Μά δέ φοβάται τίποτα πιά. Και δέ ζηλεύει τώρα τούδ πλούσιους. 'Η ψυχή του αναγαλλιάζει άπό εύτυχία καθώς βλέπει γύρω του τ' άδελφια τού που τού χαμογελούν τρυφερά, τούδ γονείς τού που τόν κοιτάζουν με τούση στοργή.

— Είμαστε εύτυχισμένοι λοιπόν και μεϊς...

Ναί. Είναι εύτυχισμένοι κι' ός είναι ή ζωή τόσο σκληρή. Είναι εύτυχισμένοι γιατί αγαπιούνται. Και ή περιπέτεια ενός παιδιού έκαμε να ξυπνήση άπό τά βάθη τής καρδίας τούς ή στοργή που την

έκρυβαν πάντα και δέν την άφηναν να εκδηλωθή. 'Ενοιώσαν αυτοί οι μεγάλοι, πως τά τρυφερά λόγια κι' ή άγάπη που δέχνεται, γλυκαίνουν τή ζωή και δώχνουν την άπελπισία... Δέ θά τού ξεχάσουν αυτό ποτέ.

(Από τού Γαλλικό) ΕΛΕΝΗ ΡΕΖ-ΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΟΥ

Η ΚΑΛΥΒΑ ΤΟΥ ΜΠΑΡΜΠΑ-ΤΟΜ

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ από HARRIET BEESCHER-STOWE

— Συνέχεια από τού προηγούμενο —

'Οποιο πουλερικό την ιδεί να περνά, τού βάζει άπό ένστιχτο στα πόδια, γιατί φοβάται πως πλησιάζει ό θάνατός του! Τά γλυκίσματά τής, νοστιμότητα και ποικιλότητα, μένουν μυστήρια άνεξήγητο για κείνους, που δέν ξέρουν τά μυστικά τού επαγγέλματος. 'Η χαρά τής ήταν να βλέπει μουςάφιρδες, γιατί τότε είχε την ευκαιρία να δείχνει την τέχνη τής.

'Αλλ' ός άφήσουμε την κυρά-Χλόη κι' ός ρίξουμε μια ματιά στην καλύβα. Σε μια γωνιά, ένα κρεβάτι σκεπασμένο με ένα στρωσίδι κάτασπρο σαν τού χιόνι. Πλάι στο κρεβάτι έα μεγάλο χαλί, που είναι τού καμάρι τής κυρά-Χλόης. Τού μέρος αυτό τής καλύβας είναι τού «σαλόνι» τής κατοικίας κι' άπαγορεύεται στα παιδιά να μπαίνουν μέσα.

Ζωγραφιστές με χτυπητά χρώματα, που παριστάνουν σκηνές τής 'Αγίας Γραφής, και μια εικόνα τού στρατηγού Βάσιγκτον, στολίζουν τού δωμάτιο.

Πάνω σ' ένα χοντροκομμένο σκαμνι κάθονται δυό παιδιά με κάτασπα μάλλια και φουσκωτά μάγουλα, και κάνουν χάζι με ένα μωρό που πολεμά να περπατήσει και τρικλίζει και πέφτει — όπως πέφτουν οι βμοιοί τού στα πρώτα τούς βήματα. Και κάθε φορά που πέφτει, τά παιδιά χτυπούν παλαμάνια και γελούνε.

Άπάνω στο παλιό και λιγάκι κουτό τραπέζι, είναι στρωμένο τού τραπέζο-μάντηλο. Τά πιάτα κι' οι πετοέτες, που είναι άραδιασμένα, φανερόνουν πως ή ώρα τού φαγητού πλησιάζει. Κοντά στο τραπέζι κάθεται ό μπαρμπα-Τόμ, ό ήρωας αυτής τής ιστορίας.

Είναι μεγαλόσωμος, γερός, με πλατύ στήθος. Τού πρόσωπό του είναι μαυρο σαν τόν έβενο και τά χαρακτηριστικά του, άληθινά άφρικαντικά, φανερόνουν σοβαρότητα μαζί και καλοσύνη.

Κάθεται κι' αντιγράφει σε μια φίλινα με μεγάλη προσοχή μερικά γράμματα τού άλφαθήτου, ενώ στο πλάι του ό Μάσσα Τζώρτζης, ένα ώρατο παιδί 13 χρόνων, επιδίδει τήν εργασία αυτή με όλη τή σοβαρότητα δασκάλου. Κάθε τόσο όμως γυρίζει και ρωτά την κυρά-Χλόη, αν ψήθηκε τού γλυκό. 'Η κυρά-

Χλόη άπό την άλλη μεριά, εύχαριστημένη όπως πάντα με τά έργα τής, έτοιμάζει τού τραπέζι.

— Εμπρός, Πέτρο και Μωύση, αδειάστε μου τή γωνιά! Και συ, μικρούλα μου Πόλλυ, κάτσε φρόνιμα κι' ή μαμμά θά σου δώση κάτι τι. Τώρα, Μάσσα, Τζώρτζη, μαζέψτε τά βιβλία σας και καθήστε να σας σερβίρω.

— 'Ηθελαν να με κρατήσουν να φάω στο σπίτι, είπε ό Τζώρτζης, αλλά εγώ ήρθα καλύτερα εδώ.

— Να τού χαρώ εγώ τού καλό παιδί, είπε ή θειά-Χλόη κολάκευμένη, κι' άδειασε στο πιάτο τού Τζώρτζη άχνιστές τηγανίτες. 'Ηθε δώ γιατί έφέρει πως ή θειά-Χλόη πάντα τού φυλάει τού καλύτερο γλυκό.

— 'Ο Τόμ Λίγκολν λέει πως ή Τζέννυ τούς είναι καλύτερη μαγειρίσσα άπό τή θειά-Χλόη, είπε ό Τζώρτζης με τού στόμα γεμάτο.

— Άδικοί οι Λίγκολν δέν αξίζουν πένταρα, άπάντησε ή κυρά-Χλόη με περιφρονητικό ύφος. Καλοί άνθρωποι, δέ λέω, αλλά δέ συγκρίνονται με τού δικό μας «κόσμο». Πού ό κ. Λίγκολν, που ό κ. Σέλμπυ! 'Αρχοντας σωστός! Κι' ή κυρία Λίγκολν, που δέν ξέρει πως να μπει σ' ένα σαλόνι! 'Ωχ, άδελφέ! Μήν τούς άκούω πιά αυτούς τούς Λίγκολν!

— Σού όμως, θειά-Χλόη, έλεγες μόνη σου πως ή Τζέννυ είναι καλή μαγειρίσσα.

— Ναί, τού είπα. Τά καταφέρνει κι' αυτή, δέ μπορεί να πώ. Ψήνει ένα γλυκό, φτιάχνει μια σάλτσα, τά συνειθισμένα πράγματα. 'Αν ζήτησης όμως κάτι καλύτερο, κάτι πιο φίνο, δέν τά καταφέρνει. Της προάλλες, πού ήταν οι γάμοι τής μίς Μάρης, είχε φτιάσει κάτι γλυκά, που αν τά είχα φτιάσει εγώ, μια βδομάδα δέ θάκλεινα μάτι άπό τή στενοχώρια μου.

— 'Ολοι όμως τάφαγαν και τούδ έρσαν.

— Ού, βέβαια! Τάφαγαν μια χαρά. 'Οσο καταλαβαίνει ή Τζέννυ, άλλο τόσο καταλαβαίνουν και τάφεντικά τής...

'Οπόσο ό Τζώρτζης είχε φάσει στο σημείο εκείνο, όπου κι' ένα παιδί άκόμη τής ηλικίας τού, δέ μπορεί πιά να βάλει μπουκιά στο στόμα τού. Είδε τότε

«Τι από τη γωνιά της καλύβας δυο ζευγάρια ζωηρά μάτια τον παρακολουθούσαν με ζήλεια.

— «Ε, Πέτρο, Μωύση! φώναξε, δέν τρώτε και σεις τίποτα;» Έλα, κυρά-Χλόη, κάμε τους λίγες ττηγανίτες.

Ο Τζώρτζης κάθησε μαζί με τον Τόμ στον αναπαυτικό μπράγκο κι' η κυρά-Χλόη πήρε στα γόνατά της το μωρό της.

«Η σκηνή ήταν πολύ νόστιμη: Έτρωγε η ίδια, γέμιζε το στοματάκι του μωρού και πετούσε και στ' άλλα δυο ζωηρά παιδάκια, που έτρεχαν με ξεφωνητά κάτω από το τραπέζι και κάπου-κάπου τραβούσαν για γούστο τα ποδαράκια της μικρής αδελφούλας.

«Αφού τελείωσε το φαγητό, η θειά Χλόη έπλυνε και σφούγγισε το πρόσωπο του μωρού της ως που τόκανε να λάμπει, κι' ύστερα τάφισε πάνω στα γόνατα του Τόμ.

— Δέν είναι νόστιμη; είπε ο Τόμ, ενώ η μηρούλα έβρισκε μεγάλη ευχαρίστηση να χώνει τα παχουλά χεράκια της στα κατσαρά μαλλιά του πατέρα της.

«Εκείνος σηκώθηκε και, κρατώντας την πάντα στον ώμο του, άρχισε να χορεύει και να πηδά, ενώ τα δυο άγόρια στριφογύριζαν και σκιρτούσαν στα πόδια του σαν παιγνιδιάρικα γατάκια.

— Φτάνει, φτάνει πιά! φώναξε η κυρά-Χλόη.

«Υστερα τράβηξε από κάτω από το κρεβάτι ένα μεγάλο κασόνι, που χρσάιμιμε για κρεβάτι των μικρών, κι' είπε:

— «Εμπρός, Πέτρο και Μωύση, χωθήτε εδώ να κοιμηθήτε. Σε λίγο θα άρχισει η συγκέντρωση.

— «Α, όχι, μητέρα, άφισέ μας να ιδούμε κι' έμεις τόν κόσμο που θάρθει.

— «Έλα, κυρά-Χλόη, άσε τὰ παιδιά να ιδούν, άφου τό θέλουν, είπε τότε ο Τζώρτζης.

«Η κυρά-Χλόη υποχώρησε κι' δλη η οικογένεια άσκολήθηκε τότε να μεταβάλλει την καλύβα σε αίθουσα για συγκέντρωση.

«Σε λίγο τó δωμάτιο γέμισε από μαύρους κάθε ηλικίας. Έβλεπε κανείς τó γκριζό κεφάλι τού πατριάρχη, που ήταν όδοντόρης πλάι σε παιδιάρικα κεφάλια 15 χρόνων. Στην άρχή φλυάρησαν λιγάκι κι' ύστερα άρχισαν ψαλμούς και προσευχές.

«Σε λίγο σηκώθηκε μια γριά με άσπρα μαλλιά, που από καιρό πιά δέν ήταν σε θέση να εργάζεται, κι' έλοι τή σέβονταν σαν ιερό μνημείο τού παρελθόντος. Στηρίχτηκε στο ραβδί της και είπε:

— Παιδιά, είμαι εύτυχισμένη γιατί σας βλέπω και σας άκούω άκόμη μια

φορά. Θαρρώ πως έρχεται να με πάρει τó πλοίο, που θά με πάει στην πατρίδα μου. Όρες-ώρες, τή νύχτα, θαρρώ πως βλέπω τὰ πανιά τού άπλωμένα. Έτσιμο να ξεκινήσει. Νά είστε έτοιμοι πάντα, πρόσθεσε χτυπώντας χάμω τó ραβδί της, γιατί η πατρίδα μας είναι ώραία, άπίστευτα ώραία...

«Η άγαθή γριά κάθησε πάλι κάτω, τρέμοντας από τή συγκίνηση, κι' έλοι μαζί άρχισαν να ψέλνουν:

Γή της Χαναάν, Γή της Χαναάν!
Πάμε έλοι προς τή Χαναάν!

«Όλοι παρακάλεσαν τότε τόν Τζώρτζη να διαβάσει τὰ τελευταία κεφάλαια της «Αποκάλυψης». Ο Τζώρτζης ήταν παιδί μορφωμένο κι' η μητέρα του τού είχε διδάξει πολλά πράγματα σχετικά

«Έβαλε τ' αυτί της στην πόρτα και τάκουσε όλα».

με τή θρησκεία. Έξηγούσε λοιπόν ώραία βρα διαβάζε. Οι νέοι τόν θαύμαζαν, οι γέροι τούδιναν τήν εδχή τους κι' έλοι συμφωνούσαν ότι τάλεγε σά σωστός ιεροκήρυκας.

«Υστερα άρχισε τó κήρυμά του ο μπάρμπα-Τόμ. Τά λόγια του ήταν άπλά, αλλά πήγαιναν ίσια στις καρδιές τών πιστών αδελφών του κι' έλοι τόν παρακολουθούσαν με δακρυσμένα μάτια. «Όλοι τó έλεγαν ότι η καρδιά τού Μπάρμπα-Τόμ ήταν γεμάτη αγάπη και πίστη κι' ότι η προσευχή του πήγαινε ολόγισα στó Θεό.

«Τήν ώρα που γίνονταν αυτά στην καλύβα τού Μπάρμπα-Τόμ, στó σπίτι τού άφέντη που γινόταν κάτι άλλο.

«Ο κ. Σέλμπυ κι' ο έμπορος τών μαύρων ήταν πάλι μαζί στην τραπέζα και μιλούσαν, με κάτι χαρτιά στα χέρια. Ο κ. Σέλμπυ μετρούσε με προσοχή τραπεζογραμμάτια, και ύστερα τάδινε

στον έμπορο για να τὰ ξαναμετρήσει. — Καλά, είπε αυτός. Τώρα, βάλτε τήν υπογραφή σας.

«Ο κ. Σέλμπυ υπογράφη γρήγορα-γρήγορα τó συμφωνητικό, σά νάθελε να ξεμπλέξει μια ώρα νωρίτερα με μια υπόθεση που τόν δυσαρεστούσε, και τó σπρωξε στον έμπορο, μαζί με τὰ χρήματα.

«Ο Χάλεϋ έβγαλε από τó πορτοφόλι του ένα κτηρινισμένο χαρτί, τó κοίταξε με προσοχή και ττόδωσε στόν κ. Σέλμπυ, που τó πήρε βιαστικά.

— «Επιτέλους! Πάει κι' αυτό! είπε ο έμπορος.

— «Πάει κι' αυτό! Ξαναείπε ο Σέλμπυ μ' ένα ύφος, σά να όνειρευόταν. Κι' άναστενάζοντας βαθειά, είπε άλλη μια φορά: Πάει κι' αυτό!

— Δέ φαίνεστε και πολλοί εύχαριστημένος, είπε τότε ο έμπορος.

— Χάλεϋ, είπε ο Σέλμπυ, έλπίζω να μη λησμονήσεις τήν υπόσχεση που μου έδωσες, ότι δέ θά πουλήσεις τόν Τόμ, χωρίς να ξέρεις σε τί χέρια θά πέσει.

— Κι' όμως έσείς αυτό εκάματε τώρα, άπάντησε ο έμπορος.

— Οι περιστάσεις με άνάγκασαν, τó ξέρετε πολλοί καλά.

— Κι' έμένα οι περιστάσεις μπορεί να με άναγκάσουν. Όστόσο, θά προσέξω όσο είναι δυνατό. Όσο για κακομεταχείριση, μη φοβάστε. Έγώ δέν κακομεταχειρίζομαι ποτέ κανέναν, ούτε άσπρον ούτε μαύρο.

«Υστερ' απ' όσα είχε πει πριν από λίγες ώρες ο Χάλεϋ για τες «φιλόανθρωπες» συνήθειές του, ο Σέλμπυ δέ μπορούσε βέβαια να είναι καθόλου ήσυχος. Αλλά στή θέση που βρισκόταν, δέ μπορούσε να πει τίποτα κι' έτσι άφισε τó Χάλεϋ να φύγει χωρίς να προσθέσει λέξη. Έμεινε μόνος του και κάπνιζε τó τσιγάρο του συλλογισμένος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

Όταν αλλάζει κανείς ιδιοκτήτη

Τό βράδυ είχε προχωρήσει κι' ο κύριος με τήν κυρία Σέλμπυ είχαν πάει στην κάμαρά τους. Ξαπλωμένος σε μια πολυθρόνα, ο κ. Σέλμπυ διάβαζε μερικά γράμματα, που είχαν έρθει με τó βραδυνό ταχυδρομείο, ενώ η γυναίκα του στεκόταν μπροστά στον καθρέφτη και ξεχτένιζε μόνη της τὰ μαλλιά της. Δέν είχε φωνάζει τήν Έλιζα, γιατί τήν είδε τόσο ταραχμένη, ώστε έκρινε καλό να τήν άφισει να ήσυχάσει.

«Θυμήθηκε τότε τήν πρωινή τους συζήτηση, και γυρίζοντας στον άντρα της, τού είπε με ύφος άδιάφορο:

— Δέ μου λές, Άρθουρε, ποιδ ήταν αυτό τó υποκείμενο, που φιλοξένησες σήμερα;

— Όνομάζεται Χάλεϋ, άπάντησε ο Σέλμπυ, χωρίς κέφι.

(Άκολουθεί)

ΤΡΕΙΣ ΜΙΚΡΟΙ ΑΕΡΟΠΟΡΟΙ ΣΤΟ ΒΟΡΕΙΟ ΠΟΛΟ

Μυθιστόρημα από NORBERT SEVESTRE

— Συνέχεια από τó προηγούμενο —

«Από τήν ώρα που πλησίασαν τες άκτές της Νορβηγίας, τó ταξίδι άνάμεσα στα νησιά της, στα κανάλια της, με τες παγώβηλες άπόκρημνες άκτές, και στα φιάδρα, που ελογωρούν τόσο βαθειά μέσ' στην ξηρά, έγινε έξαιρετικά ενδιαφέρον, όσο και μαγευτικό.

«Μετά τó Μπέργκεν, τó «Φίνμαρκ» άρχισε να πηγαινει από τó ένα λιμανάκι κι' από τó ένα νησάκι στ' άλλο, και δέν άφησε ούτε μια γωνίτσα τού Νορβηγικού άρχιπελάγους, χωρίς να τήν επισκεφθή. Προσήγγισε άκόμη και στó Κρίστιανζουντ και σε άλλα πολλά λιμάνια, μικρά ή μεγάλα, προχωρώντας ολόγισα και περισσότερο στó βοριά, χωρίς γι' αυτό τó λόγο ή ζέστη να λιγοστεύη κάθε άλλο. Ποτέ τους δέ μπορούσαν να φαντασθούν οι μικροί Ντεντεβίζ πώς θά μπορούσε να κάνη τέτοια ζέστη σε μια χώρα που άγγιζε τόν Πόλο.

«Η άλήθεια είναι, ότι βρισκονταν στην καρδιά τού τόσο σύντομου καλοκαιριού στις πολικές χώρες. Κι' όσο χάνει σε μάκρος τó καλοκαίρι αυτό, φαίνεται πως θέλει να τó κερδίση σε δύναμη.

«Στό πλοίο οι ταξιδιώτες, ψήνονταν κυριολεκτικά απ' τή ζέστη.

«Ο άμοιρος κ. Άχιλλέας Άντρεϊωμένος, που νόμιζε πως μια και πλησίαζε τó βόρειο πολικό κύκλο, έπρεπε να ντυθή σαν Ήσκιμμος, έβλεπε πως άλλο είναι ή θεωρία κι' άλλο ή πράξη. Σφούγγιζε τόν ιδρώτα που έτρεχε ποτάμι απ' τó μέτωπό του, και συλλογιζόταν ότι ήταν πολλοί γελοία ή χώρα αυτή, που βρισκόταν κοντά στó Βόρειο Πόλο κι' είχε θερμοκρασία που τάριζαζε σε χώρα τού Ίσημερινού.

«Όστόσο που και που φυσούσε και κανένα παγωμένο άεράκι, κι' ο κ. Άχιλλέας Άντρεϊωμένος αισθανόταν λιγότερες τύψεις για τὰ υπερβολικά μέτρα που είχε πάρει. Τό πλοίο είχε φθάσει στó ύψος των νησιών Λοφφόντεν, και τὰ θαλάσσια ρεύματα γύρω του παρέσυραν πλήθος από πλωτά κομμάτια πάγου. Τά μεγαλύτερα δέν ήταν και τόσο επικίνδυνα, γιατί τὰ διέκριναν από μακριά κι' ήταν εύκολα να τ' άποφύγουν. Εύτυχώς οι νύχτες ήταν έξαιρετικά μικρές και καθόλου σκοτεινές. Έμοιάζαν περισσότερο με σούρουπο παρά με νύχτα. Κι' έ-

να βράδυ, καθώς είχαν πλησιάσει στην τελευταία άκρη των Νορβηγικών άκτών όπου βασιλεύουν οι αιώνοι πάγοι, οι ταξιδιώτες παρατήρησαν ότι ο ήλιος, μύλο που βρισκόταν στó χαμηλότερο σημείο τού δριζόντια, δέν έδουε ολόγισα, ενώ πλησίαζαν μεσάνυχτα.

«Αυτή τή φορά ο κ. Άχιλλέας Άντρεϊωμένος έκανε ό,τι κι' όλος ο άλλος κόσμος. Άνέβηκε στó κατάστρωμα.

«Κανείς δέν είχε όρεξη για ύπνο. Τό πλήρωμα κι' οι επιβάτες, όλοι μαζί, θαύμαζαν τó ασύγκριτο θέαμα τού ήλιου αυτού, που έλαμπε τὰ μεσάνυχτα, κατακόκκινος σαν μια

πύρινη σφαίρα, πάνω από τή θάλασσα, που κι' εκείνη ήταν πορφύρα σαν να καθρέφτιζε κάποια γιγάντια πυρκαλιά.

— Τι όρατο που είναι, κύριε! έλεγαν με θαυμασμό οι μικροί Ντεντεβίζ.

— Χίπ, χίπ, χουρρά! φώναζαν οι Άγγλοι.

«Μερικοί άρχισαν, όλοι μαζί, ένα τραγούδι, έπειτα άλλο άλλο, και δημιουργήθηκε μια σωστή κακοφωνία. Οι Άγγλοι τραγουδούσαν τó «Γκόντ σαινθ δη Κίγκ», οι Άμερικανοί τó «Γιάγκη ντουόντλ» κι' οι όπόλοιποι επιβάτες τούς δικούς τους έθιμικούς ύμνους. Μόνον οι δυο μικροί Γάλλοι με τόν παιδαγωγό τους έμειναν σιωπηλοί και άπολάμβαναν τó υπέροχο εκείνο θέαμα, χωρίς να κάνουν καμμία θορυβώδη εκδήλωση.

«Όστόσο τó «Φίνμαρκ» εξακολουθούσε τó δρόμο του. Από τó βόρειο άκρωτήριο έστριψε στα βορειοδυτικά για να περιπλεύση τó νησί των Άρκτων, που βρίσκεται στη γραμμή της Σπιτσεβέργης. Ός εκεί επάνω όμως δέν τραβούσε τó δρομολόγιο τού βαποριού. Γυρίζοντας απ' τó νησί, θά πλησίαζε τή Νορβηγική άκτή που βρίσκεται πίσω από τες Λοφφόντεν και θά περνούσε από τó Χάμμερφεστ, τó Τρόμζο και τó

«Φόρεσε τις μπυτζάμες του με βία...» (Σελ. 31, στ. γ')

Ττόνγγαϊμ, που στον πηγμένο τὰ είχαν δει από μακριά.

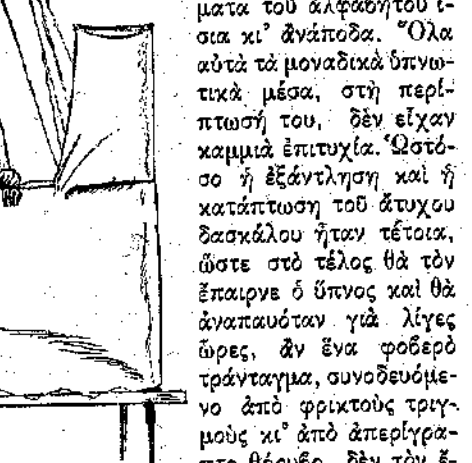
«Ο κ. Άχιλλέας Άντρεϊωμένος συνήθιζε συχνά-σικά τó θαλασσινό ταξίδι. Όσο και να ναι όμως, έποτε ο άνεμος φρεσκάριζε κι' ή θάλασσα φούσκωνε λιγάκι παραπάνω και τó «Φίνμαρκ», όπως έλεγε γελώντας ο Γαβριήλ, «χόρευε ταγκά», τότε μέσα στó πλοίο βρισκόταν ένας λαμπρός παιδαγωγός που δέν αισθανόταν καθόλου καλά τόν εαυτό του.

«Εκείνη τή νύχτα μάλιστα, άν μπορεί κανείς να όνομάση νύχτα μια μέρα που δέν έννοει να πάρη τέλος, και που ξαναρχίζει, χωρίς να μεσολαθήση παρά ένα συντομώτατο σούρουπο κι' ένα επίσης σύντομο ξημέρωμα, εκείνη τή νύχτα ο κ. Άχιλλέας Άντρεϊωμένος δέν ήταν καθόλου ένθουσιασμένος, που βρισκόταν ξαπλωμένος στην κοκέτα μιας καμπίνας, άνάμεσα στον 72ο και 73ο παράλληλο βορείου πλάτους.

«Πρώτα απ' όλα γιατί τó κούνημα και τó σκαμπαγέσισμα τού βαποριού τόν λίκνιζαν πιδ δυνατά απ' ό,τι έπιθυμούσε, κι' ή φυσική αυτή άδιαθεσία συνδυαζόταν με μια βαθειά μελαγχολία, που είχε κυριεύσει αυτό τó βραδυ τόν λαμπρό παιδαγωγό. Υστερα γιατί ή ζάλη κι' ή μελαγχολία τού έδωχαν τόν άπαραίτητο ύπνο, που θά τόν ξεκούραζε και θά τόν έκανε να συνέλθη.

«Μάταια όμως ο κ. Άχιλλέας Άντρεϊωμένος στριφογύριζε στó κρεβάτι του. Άδικα δοκίμαζε να κλείση τὰ μάτια του, μετρούσε ως τὰ χίλια ή έλεγε τὰ γράμματα τού άλφαβήτου έτσι κι' άνάποδα. Όλα αυτά τὰ μοναδικά όπνωτικά μέσα, στη περίπτωση του, δέν είχαν καμμία έπιτυχία. Όστόσο ή εξάντληση και ή κατάπτωση τού άτυχου δασκάλου ήταν τέτοια, ώστε στó τέλος θά τόν έπαιρνε ο ύπνος και θά αναπαυόταν για λίγες ώρες, αν ένα φοβερό τράνταγμα, συνοδευόμενο από φρικτούς τριγμούς κι' από άπερίγραπτο θόρυβο, δέν τόν έ-

κανε να πεταχθή έξω από τήν κοκέτα του.

«Ο πλοίαρχος εκάπνιζε την πίπα του πάνω στη γέφυρα...»

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

Μια σύγκρουση κι' οι συνέπειές της

«Η θεραπεία ήταν άκαρπία. Μέσα σ' ένα δευτερόλεπτο, ο παιδαγωγός είχε άπαλλαχθεί από τή ναυτία του, τόν πονοκέφαλό του και τες μαύρες σκέψεις του. Σηκώθηκε όρθός, στερέωσε τὰ ματογυάλια στα μάτια του, και φόρεσε τες μπυτζάμες του με βία.

Σά βγήκε έξω από την καμπίνα του, βρήκε όλο το «Φίνμαρκ» αναστατωμένο.

Από παντού ακουγονταν φωνές και όλοι οι επιβάτες, πανικόβλητοι, άλλοι ντυμένοι κι' άλλοι άγυιοι, σπρώχνονταν και σκουπιόνταν προσπαθώντας ν' ανεβούν τη σκάλα που οδηγούσε στο κατέστραμα. Κι' ο παιδαγωγός, να πούμε την αλήθεια, έννοιουθε κι' αυτός μεγάλο φόβο. Αλλά δέν άφησε να τον κυριεύση ο πανικός. Η σκέψη του ήταν προς τους μαθητές του, κι' η σκέψη αυτή στην εδουειδίτητη ψυχή του έδωχνε κάθε αισθημα έγωιστικό. Η έμπιστοσύνη που του είχε ο κ. Ντεντεβίξ ήταν απόλυτα δικαιολογημένη. Και για μιá φορά ακόμη, στην κρίσιμη αυτή στιγμή, ο κ. Αχιλλέας Αντρεωμένος φάνηκε άξιος της άποστολής του.

Άρχος σάν φάντασμα και τρέμοντας σά να τον κυνηγούσε μιá στρατιά δλόκληρη δαιμόνων, έχοντας όμως την άγρια απόφαση να έκτελέση με κάθε θυσία το καθήκον του, ο άμοιρος παιδαγωγός έρμησε στην καμπίνα των μαθητών του. Τους βρήκε άκόμη μσοκοιμμένους να τέν κοιτάζουν μ' ένα ύφος αποδολκωμένο. Δίχως άλλο δέν είχαν αντίληφθει τόν κίνδυνο που διέτρεχαν. (Ακολουθεί) ΓΕΩΡΓΙΑ ΤΑΡΣΟΥΑΝ

ΑΘΗΝΑ·ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ

ΜΝΗΜΟΤΕΧΝΙΚΑ ΓΙΑ ΟΡΘΟΓΡΑΦΙΑ

Άγαπητοί μου,

ΣΤΟ περασμένο φυλλάδιο, ή διάπλσις διόρθωνε κάποια φίλη μας, που έγραφε τρίτο πρόσωπο ρήμα με έψιλον, — μεταχειρίζετε — και τής έλεγε πως αυτό είν' ένα λάθος που το κάνουν πολλοί. Αλήθεια. Έγώ όμως δέν το κάνω ποτέ. Και ξέρετε γιατί; Γιατί είμαι... γραμματισμένος; Γιατί έμαθα καλά τη Γραμματική; Όχι, όχι, γι' αυτό. Παρά γιατί εταν ήμουν παιδί, στο Έλληνικό, είχα ένα δάσκαλο που μάθαινε την ορθογραφία πρακτικά και μάς έδινε κάποιους σύντομους, χτυπητούς, έμμετρος κάποτε, μνημοτεχνικούς κανόνες, που δέν τους ξεχνούσαμε ποτέ. Παραδείγματος χάριν, όταν κάναμε κανένα λάθος σάν τής φίλης μας, μάς το διόρθωνε τραγουδώντας:

Τό σεις θέλει με Έψιλον, Τό εκείνος Άλφα Γιώτα!

Και μάς έξηγούσε: όταν είχαμε να γράφουμε τέτοιο ρήμα, έπρεπε να το λέμε με το υποκείμενό του: κι' αν το υποκείμενο ήταν σεις, να το γράφουμε μ' έψιλον, αν ήταν εκείνος (ή αυτός, ή ο άλλος, ή ο Χρήστος, τρίτο πρόσωπο τελοσπάντων) να το γράφουμε με Άλφα γιώτα: εκείνος γίνεται, σεις να γίνετε

αυτός κοιμάται, κάθεται, μεταχειρίζεται, έρχεται, σεις κοιμάστε, κάθαστε, μεταχειρίζοστε, έρχεστε. Το θυμόμουν πάντα και δέν έκανα λάθος ποτέ.

Πολλοί γράφαμε, φωνείς ή φωνιάς, με ώμέγα. Το παίρναμε από το φωνή, ένψ. θέλει δμικρον. Κι' ο δάσκαλος, κάθε φορά που έδλεπε τέτοιο λάθος, το διόρθωνε φωνάζοντας δυνατά και ρυθμικά:

«Όπου φωνιάς, φωνικό, φόνος, με δμικρον! Όπου φωνή, φωνακλάς, φωνάξω, με ώμέγα!»

Που να το ξεχάσουμε; Συχνό μας λάθος ήταν και το πολύ, με δυό λάμβδα, ή το πολύ, με ένα. Και για να θυμόμαστε το σωστό, ο δάσκαλος μάς έλεγε λογικώτατα:

«Τό πολόν είναι ένα: τά πολλά είναι δυό!» Αυτό ήταν!

Άλλο λάθος, που βλέπω να το κάνουν κι' απόφοιτοι του Γυμνασίου: το ψιθυρίζω, γραμμμένο ανάποδα, ψυθιρίζω

«Όχι, όχι, μάς φώναζε ο δάσκαλός μας. Το ψιθυρίζω σημαίνει κάνω ψι-ψι-ψι στη θύρα. Έτσι να το αναλύετε με το νού σας: και δέν θα κάνετε λάθος ποτέ, γιατί ξέρετε πως το ψι, θέλει γιώτα και το θύρα ύψιλον. Ψι, ψι, ψι, στη θύρα, ίσον ψιθυρίζω!»

Δέν ξέρω τώρα αν το ψιθυρίζω έχει καμμιά σχέση με τη θύρα: αλλά ούτε τα μνημοτεχνικά έχουν σχέση με την έτυμολογία. Αλλιούτικα θάταν κι' αυτά Γραμματική και... δέν θάκαναν τίποτα.

Συχνά επίσης γράφαμε δνειροπολωδ, με ώμέγα, από το πωλδ. Κι' ο δάσκαλο μάς ρωτούσε:

— Μά πως θά πηθε: δνειροπουλητής ή δνειροπόλος;

Έτσι βλέπαμε άμέσως πως το δνειροπολωδ δέν έχει καμμιά σχέση με το πωλδ, αλλά μάλλον με τόν πόλο, είτε τόν βόρειο, είτε τόν νότιο, που ξέραμε όμως πως γράφεται με δμικρον.

Αλλά ή μεγάλη σύγχυση κι' άμηχανία ήταν σάν έπρόκειτο να γράψουμε Μυτιλήνη, Μυτιληναίος και τά λοιπά. Γράφαμε Μιτυλήνη, Μιτυλήνη, Μιτυλήνη και πάει λέοντας... Λοιπόν ο δάσκαλος μάς έδωσε τόν πρακτικώτατο αυτόν κανόνα:

«— Ποιά είναι ή φυσική σειρά αυτών των φωνηέντων; Πρώτα έρχεται το η, έπειτα το ι και τελευταίο το υ. Έτσι: Λοιπόν ή Μιτυλήνη το έχει ανάποδα: πρώτα το υ, έπειτα το ι και τελευταίο το η. Τό καταλάβατε;»

Ω, στην έντέλεια! Κι' όταν πάλι γράφαμε την Εδρουδίκη με γιώτα ή τόν Εδρουαίδη με ύψιλον, — ά, τί συχνά που βλέπω στα γράμματά σας «δδδδ Εδρουαίδου»! — μάς έλεγε:

«— Να ξέρετε πως ο Εδρουαίδης είναι ο μόνος σθός που γράφεται με γιώτα.

Γιατί ο μακαρίτης καταγόταν από τόν Εδρουαίο. Όλοι οι άλλοι, άρσενικοί και θηλυκοί, ανεξαιρέτως, γράφονται με ύψιλον: Εδρουσθές, Ευρυβιάδης, Εδρουβία, Εδρουκλεια Έτσι κι' ή κοκώνα Εδρουδίκη.»

Αμ' εκείνο το δσον άφορδ, που το λέγαμε και το γράφαμε ως άναφορά; Ο δάσκαλος μάς έμαθα να το γράφουμε σωστά μ' αυτό το τέχνασμα:

«— Πάντα σχεδόν, μάς ειπε, ύστερ' από το δσον άφορδ έρχεται ένα δμωσ. Έσείς να το βάζετε στο άναμεταξδ, και να λέτε: «Όσον δμωσ άφορδ». Έτσι θά μάθετε να το γράφετε σωστά και χωρίς το δμωσ. Όπωςδήποτε ή άναφορά πάει δουλειά της.»

Επιστολές άκόμα την προσοχή μας στα συνωμώτης και συνωμοσία, που συχνά τά γράφαμε ανάποδα (συνωμώτης, συνωμοσία), στο παρελήφθη του παραλαμβάνω που το συγχόζαμε με το παρελήφθη του παραλείπω, στα έπεικής και έπεικεια, που ή ορθογραφία μας τά καταντούσε... άγνωρίστα, στο είοιτήριο, που ένενήντα τοίς εκατό το γράφαμε είοιτήριο (λάθος που το κάνουν και τόσοι φοιτητές) και σε μερικά άλλα. Έτσι, θέλοντας και μή, μάθαμε ορθογραφία!

Γιατί τί νομίζετε; Δέκα-είκοσι λέξεις είναι οι δύσκολες, που μάς φέρνουν σ' άμηχανία και δέν μπορούμε να τίς γράφουμε σωστά, αν δέν αναζητούμε λεξικό.

Οί άλλες όλες με το διάδασμα, με τη γραμματική, μάς έντυπώνονται γρήγορα κι' εύκολα. Όταν λοιπόν έχη κανείς μερικά μνημοτεχνικά για τίς δύσκολες, ορθογράφει πιά μιá χαρά. Γι' αυτό σάς είπα δσα τέτοια του δασκάλου μου μπόρεσα τώρα να θυμηθδ. Θα σάς χρησιμεύουν χωρίς άλλο. Και πολλές φορές θά πηθε «Θεός χωρές τον», όπως λέω κι' έγώ για το μακαρίτη...

Σας ασπάζομαι ΦΑΙΔΩΝ

ΠΑΙΓΝΙΔΙΑ

Τό νόμισμα που περπατεί!

Βάζετε στο στρωμένο τραπέζι το νόμισμα μεταξύ δυό πηρουσιών και κάτω από ένα ποτήρι. Για να το βγάλετε έξω χωρίς ν' άγγίσετε ούτε ποτήρι, ούτε πηρούνια, ξύνετε με το δάκτυλό σας το τραπεζομάνδηλο. Πώς θά περπατήσει, θά το ίδητε μόνοι σας.

ΣΕΛΙΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΩΝ

ΕΣΠΕΡΙΝΟΣ, ΑΥΓΕΡΙΝΟΣ

«Sweet Hesperus, Double Star!»

Παρηγοριά μέσα στη θλίψη είν' ο γλυκός Έσπερινός, το πρώτο φως σάν τάλλο λείψει και σκοτεινιάση ο ουρανός.

Τό τελευταίο! Μά να, φθάνει ο Φοίβος Ξανθογαλιός, και τώρα μένει να πεθάνη μονάχος ο Αύγερινός.

Όλη τη νύχτα είχε φωτίσει το πιο λαμπρό στα λαμπρά, και σβήνει, χάνεται, νάφηση μελαγχολία στη χαρά.

Σάν ένας νόμος μέσ' στη Φύση Έσπερινός, Αύγερινός, πριν κοιμηθδ και πριν ξυπνήση ο πρώτος και ο ύστερός.

Άς ήταν τέτοια ή Καλοσύνη, Έσπερινός, Αύγερινός, και σβήνει, χάνεται, νάφηση Αύγερινός, Έσπερινός.

Σάνθιππος

ΚΑΛΟΚΑΙΡΙΝΕΣ ΤΡΕΛΕΣ

ΚΑΒΟΥΡΟΜΑΖΕΜΑ

Γρήγορα οί ζέστες διάδανε την τρελλοπαρέα μας σ' ένα παραθαλάσσιο χωριουδάκι. Ο ήλιος κυρδός λές και χύνει λυωμένο μολύβι στη φύση.

Πρώς την άκρη του χωριού, σ' άρκετη απόσταση, τά νερά είναι πολύ σιχα, γεμάτα βροχάκια μυριοσημμένα όπου ζούνε άπειρα θαλασσινά. Όλο το πρωί το περνούμε εκεί κυνηγώντας καβουράκια. Μπαίνουμε και προχωρούμε μακριά σ' έναν πλατύ βράχο, άρκετά ίσιο, που είναι ή έδρα τών συγκεντρώσεων. Άφηνουμε τά καπέλλα μας εκεί κι' άρχίζουμε άμείλιχτο κυνήγι. Όχι όλες όμως ή Ρίτα, παραδειγματος χάρι, προτιμά να κάθεται, να κοιτάζει την ήσυχη θάλασσα που τά χαιδαιρικά της άφρισμένα κοματάκια τριβονται απαλά στους βράχους: σάν άσπρα παιγνιδιαρικά γατάκια — κατά το λέγειν τής Λιλής.

Καλέ δέν άφηνετε ήσυχα τά κακόμοια τά καβουράκια; λέγει ή Ρίτα.

Και προσδέτει με σέομοφο: — Άστε τα να ζήσουν ειρηνικά στα σκοτεινά τους βασίλεια! — Παρακαλδ, παραγγολίζεις τους σκοπούς μας, άπαντά με την ίδια έμφαση. Όταν ένας τόσο λαμπρός ήλιος χύνει το χαρμάλ του φως παντού, δέν είναι έγκλημα κατά τής φύσης να κáδουνται αυτά μέσα στη σκοτεινιά; Μ' αυτό είναι άκατανόητη άχαριστία! Άς αναλάβουμε λοιπόν «το πολυμοχθον έργον» τής άπολιτιστικής άρχογίας αυτών. Δέν έχουμε δά κανένα κακό σκοπό. Μέσα στα κουβαδάκια, θά χαιρόνται και νερό και ήλιο.

Μικρομέγαλη

Η ΨΥΧΗ ΤΗΣ ΠΑΤΡΙΔΑΣ

Προχθές, μά κι' ήταν Κυριακή, ο θεός με πήρε και κατεβήκαμε στην Πόλη για να δούμε τά πολεμικά.

Μπήκαμε στην κατάσταση βαρκοούλα μας, που περιμένα, κι' άρχισα να κωπηλατώ ήσυχα, κοιτάζοντας τά λευκά βατόνια, που σάν κύνιοι λούζονταν στα βαθυγάλανα νερά του ήλιανιού.

Αυτό είναι ή Λόγγη, αυτό ή Θάελλα, εκείνο ή Έλλη, άπ' την

άλλη μεριά ο Παπανικολής, το δροβόχιτο; ο Λέων κι' ο Ίεράξ.

Νά κι' ο Άβέρωφ! Η άγαπημένη ναυαρχίδα ύφανόταν περδφανα πάνω στην έλληνική θάλασσα μάς ήσυχάζε μ' έμπιστοσύνη παιδιού στη μητέρα. Σκέφτηκα να τριγυρίσω άπ' έξω μά τά χέρια μου σάν μουδιασμένα κρατήσαν τά κουπιά άκίνητα. Άκουγα τδ θούριο του Τυρτάκου, που τδ έπαιζε στο φλάουτο κάποιος ναύτης.

Ό! πόσο ή θεία έδειχνε μουσική έβρασκε το φρόντο της μέσα στο καράβι, που μιá φορά, στο 12, έπαιξε την τύχη τής δοξασιμένης μας πατρίδας!

Αυθόρμητα τά μάτια μου καρφάθηκαν στη γαλανή που κυμάτιζε στην πρόμνη, και μου φάνηκε πως από κάθε της πτυχή θά πετούσε και μιá ψυχή παλληκαριού από κείνα που είχαν έλπίδα να τήν ύψώσουν στην Άγία Σοφία, μά έπασαν πολεμώντας στο δρόμο που φέρνει σ' αυτό το όνειρο.

Τό φλάουτο σόπασε, μά γώ έμεινα για κάμποση ώρα με τά μάτια δακρυσμένα, κοιτάζοντας την δημοφη Σημαία μας, που κυματίζοντας έμοιαζε τότε με τόν ουδανό, τότε με το άφρισμένο κύμα, ενώ κοντά τής φτερούγης ή Ψυχή τής Πατριδας.

Ρεμβασμός Ψυχής

ΨΑΡΑΔΙΚΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ

Η βάρκα μας έδεινιψε έγνα μόλα γιά, ή βάρκα μας ή λυγρή με δεκοχτά κουπιά και δεκοχτά βαρόπουλα μ' όνειρμένα κάλλη. Έγνα, κυρά τής θάλασσας, και φύρα μαϊστράλι, στον κάβο μη πλατάρουμε τη νύχτα, ένα λέσα, τάστρι που σκάζει μακριά στο κύμα λάμπει μέσα.

Μη βγούν Γοργόνες άξαφνα την πλώρη μας ν' άρπάξουν, έγνα, και τά βαρόπουλα, Νσράδια, τά τρομάξουν!

Η βάρκα μας έδεινιψε, έγνα μόλα, γιά να βοή το χρυσοκάραβο με τά χρυσά πανιά κι' αν τύχη τόν μπλοκάρομα τά κλούτη χάρισμά σου, έγνα, να έμμερώσουμε, Νεράδια, στο νερά σου!

Κυρά τής Θάλασσας

Η ΕΡΓΑΤΙΚΗ ΖΩΗ

Ένα μεσημέρι, είδα μερικους εγγάτες να δουλεύουν στο δρόμο. Κάθησα και κούς κοίταξα. Γι κοπιαστική δουλειά!

Μέσ' στον ήλιο, καταδρωμένοι, δουλεύουν από το πρωί ως το βράδυ, σκάβουν, γιά να βγάλουν ένα κομμάτι ψωμί.

Και ποίος ξέρει πόσοι άπ' αυτούς είναι ολιγογεναιάρχες κι' έχουν να θρέψουν γυναίκα και παιδιά!

Μερικοί λένε, ότι οι εγγάτες κερδίζουν πολλά και δέν κωπιάζουν πολύ. Δέν ξέρω έγώ όταν τους είδα, τους λυπήθηκα πολύ.

Υστερα από λίγο, τους είδα να τρώνε. Καθισμένοι κατάχαμα, με το σακάκι ριχμένο στην πλάτη, έτρωγαν με πολλή δρεξί: ένα έτρωγε ψωμί, τυρί και ντομάτα, άλλο ψωμί, τυρί με κανένα κομμάτι λαρόδ! Όλοι τέλος πάντων κάτι τούτο.

Και συλλογίστηκα: έμεις έχουμε όλα δσα πρέπει και κερδίζα άκόμη, και πολύ συχνά δέ μάς άρέσουν και μουρμουρίζουμε κίλας, κι' αυτοί!...

Άμα έρωγαν, σηκάθησαν κι' άρχισαν πάλι να δουλεύουν μέσ' στη ζέστη του μεσημεριού.

Ρεάλκι

Σημ. Διακπ — Πρέπει να σημειωθδ ότι το άνωτέρω κομμάτι είχε σκαφί για τή Σελίδα που πριν ήδη «Ο κήφος τών Τετραστίων» του Παλαμά και δημοσιεύθδ (στο περιορμένο φύλλο) το «Ψωμί» του Έργατου.

ΟΧΛΗΡΗ ΕΠΙΣΚΕΠΤΡΙΑ

Την ήμερα εκείνη δέν ήταν κανένας στο σπίτι, εκτός από μένα και τή θεία. Εκείνη δισβάβε: έγώ ήμουν ξαλλωμένος στο κρεβάτι μου από τίς μικρορρυσμένες εκείνες τού καλοκαιριού που δέν κρατάν μερά δλόκληρη... Φρούτων γάρ ο καιρός... Κατά το άπόγεμα μάς έκανε την εμφάνισή της μιá σπουδαία προσοπισκότης, ή ξαδελφούλα μου ή Αιλή. Την έξορετε τή Λιλία; Ό, είναι τρελλοκρίτσι κυριολεκτικώς και μεταφορικώς. Πολλές φορές μου κάθεται κουνούπι, και γι' αυτό τόν περισσότερο καιρό είμαστε τσακωμένοι. Αυτή όμως τή φορά τά είχαμε καλά. Γι' αυτό, όταν ανέβηκε με θούβλο τή σκάλα και μπήξε σά θεία, ένδιαφερόθηκε και γιά μένα.

— Καλημέρα, θεία! Μπά! δχετε άρρωστο τόν Κωστάκη!

— Ναι, παιδί μου, είναι αδιάθετος και δέν τόν άφησα να σηκωθδ.

— Άμ ποίος του είπε να φή όλα τάγορα μήλα χτές, φώναξε με χαιρεκακία, ενώ θρονιαζόταν στην πολυθρόνα.

— Μπά, κυρία μου, διαμαρτυρήθηκα, μαζί δέν είμαστε; Σά μάλιστα έρωγες τό περισσότερο.

— Έρωγα τά περισσότερα, άλλα, βλέπεις, έγώ δέν άρρωσταίνω άπως συ!

Η δέσποινίς με τό λιγνά σωματάκι, τάδύνατα ποδαράκια και τά καλαμένια χερσάκια περπατηνέταν για την υγεία της. Έγώ περδάρηκα.

— Μά μήπως και παχαίνεις; τής είπα. Πάντα σά φιδές.

Τώρα περδάρηκε κι' αυτή. Τινάχτηκε από την καρέκλα τής, τέντωσε τό κορμάκι τής, έκανε ένα μορφασμό που μαρτυρούσε τό θυμό τής, και είπε έπιταχτικά:

— Κάνε μου τή χάρη, Κωστάκη!

— Κάνε μου τή χάρη, Αιλή!...

— Να μαζέσεις τά λόγια σου, παρακαλώ!

